

2. Темний туризм

Олена Арайс, Юрій Сологуб

Національний університет харчових технологій

Вступ. Сьогодні існує велика кількість різних видів туризму. Одним із найбільш дискусійних з етичної точки зору є темний туризм. Хоча практично всі мандрівники так чи інакше здійснювали «темні» подорожі.

Вперше термін «темний» або «похмурий туризм» (dark tourism) було вжито в 1996 році в журналі International Journal of Heritage Studies. Більш широке поширення термін одержав починаючи з 2000 року після виходу книги «Dark Tourism» професорів Шотландського Університету М. Фоулі й Дж. Леннона.

Цей вид туризму передбачає відвідування місць, пов'язаних зі смертю або руйнуваннями. Перші турагенції, що спеціалізуються на темному туризмі, починали свою діяльність із турів на місце катастрофи дирижабля «Гінденбург» в американському військовому аеропорту Лейкхерст.

Матеріали і методи. В ході дослідження широко використовувався метод аналітичного аналізу зібраної інформації, та метод узагальнення.

Результати. Можна виділити кілька видів темного туризму:

Туризм катастроф пропонує відвідати місця, що постраждали від стихійних лих - як природних, так і техногенних. Практика багатьох турагеній показує, що туристи часто активізуються саме після стихійних лих. Так, сьогодні популярне відвідування Нового Орлеана, на який обрушився ураган Катрін.

Екстремали часто їздять у так звані «токсичні тури» по місцях екологічних катастроф (зона відчуження Чорнобильської АЕС). Ця ідея з'явилася в організації «GREENPEACE», що у такий спосіб вирішила привернути увагу людей до екологічних проблем.

2) *Смертельний туризм* спрямований на відвідування місць із трагічною історією: концентраційні табори смерті в Польщі [1], місця Голодомору в Україні [2], музеї катувань, в'язниці зі строгим режимом, місця історичних боїв (наприклад, Геттисберг і Босворт) і страт, райони, де були здійснювали злочини серійні вбивці, наприклад Джек Патрач (рос. Джек Потрошитель).

3) *Містичний туризм* передбачає відвідування всіляких замків з історіями про привидів, а також місця, пов'язані з інопланетянами.

4) *Туризм по цвинтарях.* Екскурсії по цвинтарях досить популярні в усьому світі. Туристам цікаво відвідувати місця поховання відомих людей. У багатьох країнах цвинтарі поряд з іншими культурними об'єктами вважаються визначними

пам'ятками. Наприклад, у Франції кілька років назад вийшов путівник по цвинтарях, у Сант'яго організовуються нічні екскурсії на найстарші цвинтарі. [3]

Висновки. Головна проблема темного туризму полягає в питанні, наскільки етично відвідувати такі місця в туристичних цілях. Звичайно, люди повинні дізнаватися правду про події, і в теж час їм необхідно проявляти повагу до жертв трагічних подій. На жаль, чимало туристів сприймає такі екскурсії як розвагу й просто фотографуються на фоні місць загибелі сотень людей. Тому найголовніше, що можуть сьогодні зробити «темні» туристи й турфірми, кількість яких постійно росте, — це проявляти повагу до потерпілих.

Література.

1. Dark Tourism: J. John Lennon, Malcolm Foley
2. <http://inturism.com>
3. <http://travel.biletyplus.ru>